

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Економіка знань” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

першого рівня вищої освіти, бакалавр
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

спеціалізації Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності, Маркетинг

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи теоретичних та практичних знань щодо організаційно-економічних основ економіки та управління знаннями.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завдання вивчення дисципліни є:

- вивчення понятійного апарата дисципліни;
- вивчення сутності економіки знань та її відмінності, а також спільні риси з інформаційною економікою;
- дослідження ролі держави в управлінні знаннями;
- дослідження ролі інтелектуального потенціалу в розвитку економіки знань;
- забезпечення бази для формування у студентів системи роботи зі знаннями в сучасних організаціях;
- сформування цілісного уявлення про інтелектуальний капітал підприємства;
- забезпечення засвоєння принципів і методів управління знаннями та забезпечення інноваційних процесів в організації;
- набуття практичних навичок щодо економічних основ та управління знаннями.

1.3. Кількість кредитів –

1.4. Загальна кількість годин:

_____ год. денна форма навчання;

_____ год. заочна (дистанційна) форма навчання.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором студента	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Самостійна робота	
год.	год.

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- оволодіти знаннями теоретико-методичних та практичних основ економіки та управління знаннями;
- навчитися відрізняти економіку знань від інформаційної економіки;
- проводити оцінювання економіки знань за індикаторами та критеріями;
- оцінювати інтелектуальний та інноваційний потенціал;
- володіти основними поняттями менеджменту роботи зі знаннями;
- розуміти співвідношення інноваційних процесів організації й системи управління знаннями;
- знати основні методи й технології роботи зі знаннями в організації;
- уміти проводити теоретичний і прикладний аналіз процесів управління знаннями в організації;
- формувати стратегії управління знаннями підприємства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1: Еволюція розвитку міжнародних валютно-фінансових та кредитно-розрахункових відносин

Розділ 1. Основи економіки знань

ТЕМА 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.

Сутність та основні риси економіки знань. Понятійний апарат економіки знань. Еволюція концепцій і моделей. Глобалізація знань. Законодавче та нормативно-правове забезпечення економіки знань. Стратегія управління знаннями. Синергетичний ефект від використання знань.

ТЕМА 2 ЗНАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЯ.

Дані, інформація й знання: основні категорії та визначення. Особливості та економічний зміст інформації. Інформаційна економіка. Напрямки розвитку інформаційної економіки.

ТЕМА 3 ЗНАННЯ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

Аналіз і класифікація знань. Спроможність організації акумулювати й генерувати знання. Вимірювання знань. Інтеграція знань на підприємстві. Джерела корпоративних знань. Стратегії ефективного формування та використання знань в організаціях. Організаційна культура у контексті управління знаннями. Технологія управління знаннями як інструмент підвищення ефективності роботи підприємства

ТЕМА 4 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ.

Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, структура, оцінка. Знання як індивідуальна інтелектуальна власність. Інтелектуальний потенціал як головний чинник розвитку економіки знань.

Розділ 2. Управління знаннями

ТЕМА 5 УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ Й ІННОВАЦІЇ.

Сутність інновацій у контексті економіки знань. Інноваційне підприємництво. Стратегія інноваційного розвитку.

ТЕМА 6 МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ У ПРАКТИЦІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Управління корпоративними знаннями. Фактори управління знаннями.

ТЕМА 7 НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.

Актуальні напрями наукових досліджень. Організація науково-дослідної діяльності на підприємстві

ТЕМА 8 ОРГАНІЗАЦІЯ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ.

Науково-методичний рівень навчального процесу. Організація науково-практичних конференцій. Література у відкритому доступі.

ТЕМА 9 ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ І ОСВІТИ В УКРАЇНІ.

Роль освіти у системі економіки знань. Система оцінювання знань.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основи економіки знань												
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	9	2	2			5	7		2			5
Тема 2. ЗНАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЯ	14	4	2			6	10	3	2			5
Тема 3. ЗНАННЯ В	14	4	2			6	19	3	2		12	2

СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ												
Тема 4. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ	14	4	2			6	12	3	2			7
Тема 5. УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ І ІННОВАЦІЇ	9	4	2			5	12		1			11
Разом за розділом 1	60	18	10			28	60	9	9		12	30
Розділ 2. Управління знаннями												
Тема 6. МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ У ПРАКТИЦІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ	14	4	2			6	12	3	2			7
Тема 7. НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ і	13	4	2			5	7		2			5
Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ	10	4	2			6	19	2	2		12	3
Тема 9. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ І ОСВІТИ В УКРАЇНІ.	14	2				6	10	2	1			7
Разом за розділом 2	60	14	6			28	60	9	9		12	30
Усього годин	120	32	16			56	120	18	18		24	60

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Основи економіки знань		
1	Тема 1. ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ – ПАРАДИГМА ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ.	2
2	Тема 2. ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	2
3	Тема 3. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	2
4	Тема 4. ЗНАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА КАТЕГОРІЯ	2
5	Тема 5. ОСНОВНІ РИСИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	2
	Разом	10
Розділ 2. Управління знаннями		
6	Тема 6. ВИДИ ЗНАНЬ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА.	2
7	Тема 7. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИМІРЮВАННЯ ЗНАНЬ	2
8	Тема 8. УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	2
9	Тема 9. ЗНАННЯ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ	
	Разом	6
	Усього разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10

2.	Підготовка до практичних занять	14
3.	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	22
4.	Інші види самостійної роботи	10
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання являє собою теоретико-практичне (методологічне) дослідження за обраною студентом темою. Обов'язковими елементами індивідуального завдання повинні бути:

Вступ

I Теоретичне питання (тема роботи).

1.1 Сутність проблеми (актуальність, огляд літератури).

1.2 Основні методичні підходи (теоретико-методологічна база).

1.3 Організаційно-економічні основи управління «...».

II Практичне застосування та апробація.

Висновки

Список використаної літератури.

У вступі необхідно відзначити актуальність дослідження, його мету та завдання, методи дослідження та аналізу.

Тема теоретичної частини індивідуального завдання обирається студентом самостійно з переліку запропонованих тем та узгоджується з викладачем або за номером списку групи.

Практична частина передбачає апробацію теоретичного питання на конкретному прикладі (підприємства, організації тощо).

Обсяг індивідуального завдання – до 25 аркушів друкованого тексту зі списком літератури і додатками (за необхідності).

У висновках формулюють основні результати дослідження. Обсяг висновків – до 10 відсотків від загального обсягу роботи.

Після висновків наводиться список використаних джерел.

Перелік тем, що можуть бути використані для написання індивідуального завдання

- 1 Типології знання. Аналіз і класифікація знання.
- 2 Комунікаційні процеси й знання.
- 3 Організаційний контекст знання: концепції та моделі.
- 4 Організаційні процеси, пов'язані зі знанням.
- 5 Принципи обліку інтелектуального капіталу.
- 6 Показники для виміру інтелектуального капіталу.
- 7 Методи оцінювання інтелектуального капіталу.
- 8 Створення знань та інновації.
- 9 Види забезпечення інноваційних процесів.
- 10 Основні види управління знаннями на практиці.

- 11 Забезпечення комунікативних процесів менеджменту знань.
- 12 Процеси передачі знань.
- 13 Інформаційні технології управління знаннями в організаціях.
- 14 Інтелектуальні технології управління знаннями.
- 15 Роль знань у розвитку організації.
- 16 Обсяг і структуризація знань.
- 17 Нагромадження і поширення знань.
- 18 Способи одержання нових знань.
- 19 Шляхи передачі знань.
- 20 Програми управління знаннями.
- 21 Основні напрямки роботи при організації навчання персоналу.
- 22 Визначення цілей навчання. Визначення потреби у навчанні.
- 23 Методи визначення потреби працівників організації у навчанні.
- 24 Визначення форм і методів навчання.
- 25 Вибір форми навчання.
- 26 Вибір і підготовка викладачів.
- 27 Умови навчання.
- 28 Традиційні методи навчання. Лекції. Семінари.
- 29 Методи активного навчання. Активність. Тренінги. Програмоване й комп'ютерне навчання. Групові обговорення. Ділові ігри. Рольові ігри. Поведінкове моделювання. Розбір практичних ситуацій (case-study).
- 30 Навчання на робочому місці. Наставництво. Стажування. Робоча ротація.
- 31 Критерії й методи оцінювання ефективності навчання.
- 32 Процедура оцінювання ефективності навчання.
- 33 Статистичний аналіз в оцінюванні ефективності навчання.

Захист індивідуального завдання проводиться із використанням презентаційних матеріалів та мультимедійних засобів.

7. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, поточного тематичного тестування, виступів або оцінки виконання завдань на практичних заняттях.

2. Проміжний контроль здійснюється після вивчення логічно завершеної частини робочої програми дисципліни у формі контрольної роботи.

3. Підсумковий семестровий контроль в формі заліку без виконання залікової роботи.

Загальна оцінка за дисципліною складається та виставляється за виконання практичних завдань, самостійної роботи, контрольних робіт та підсумкового семестрового контролю.

Контроль активності на практичних заняттях:

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1. розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
2. ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
3. вміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні задач, проведення статистичного аналізу при виконанні завдань, віднесених до самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
4. логіка, структура, стиль, викладання матеріалу в письмових роботах і при виступі в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль

Проміжний контроль знань передбачає виявлення рівня опанування матеріалу лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді розрахункового завдання, яке містить практичні задачі різного рівня складності.

Проведення підсумкового контролю

Підсумковий семестровий контроль проводиться у в формі заліку без виконання залікової роботи

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Сума	
Розділ 1					Розділ 2				Контрольна робота, передбачена навчальним планом		Індивідуальне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	КР	25	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	30		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Геєць, В. М. Україна у вимірі економіки знань [Текст] / ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України»; За ред. акад. НАН України В. М. Геєця. – К. : «Основа», 2006. – 592 с.
2. Чугунов, А. В. Аналитические материалы. Концепция обществ знаний и индикаторы измерения готовности к переходу на модель развития, основанную на знаниях [Текст] / А. В. Чугунов // Вестник международных организаций. – 2007. – №4. – С. 10-23.
3. Индекс экономики знаний – информация об исследованиях [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.worldbank.org/kam>.
4. Інноваційна Україна 2020 : нац. доповідь / Ю. М. Бажал, О. М. Бойко, І. О. Булкін, В. Г. Бурлака, А. І. Войтович; ред.: В. М. Геєць, А. І. Даниленко, Е. М. Лібанова; НАН України. - Київ : НАН України, 2015. – 334.
5. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема : навч. посіб. для ВНЗ / Ю. М. Бажал, І. В. Бакушевич, У. Венесаар, Т. Ю. Горасєва, Г. С. Григор'єв; ред.: Ю. М. Бажал. - Київ : Пульсари, 2015. - 278 с.
6. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи [Текст] : аналіт. матеріали до Парламент. слухань "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів" / Л. І. Федулова [та ін.] ; ред. Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук ; Держ. установа "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - К. : [б.в.], 2009. - 196 с.
7. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику "держава - університети - промисловість" / Ю. М. Бажал // Економіка і прогнозування. - 2015. - № 1. - С. 76-88. - укр.
5. Попов, Е. В. Институциональные аспекты управления знаниями [Текст] / Е. В. Попов, М. В. Власов, К. О. Гурина // Вестник Челябинского государственного университета. – 2007. – №10.

Допоміжна література

1. Chen, D. The Knowledge Economy, the KAM Methodology and World Bank Operations. World Bank. October 2005 [Електронний ресурс] /
2. D. Chen, C. Dahlman. – Режим доступа: http://siteresources.worldbank.org/KFDLP/Resources/KAM_Paper WP.pdf
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [Текст] : статистичний збірник / За редакцією О. Г. Осауленко. – К. : ДП „Інформаційно-видавничий центр Держстату України”, 2016. – 305 с.
4. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2008-2010 років (за міжнародною методологією) / О. І. Білоконь, Н. О. Біленька [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Регіональні інноваційні системи України: стан формування та розвитку в умовах інтеграційних викликів : монографія / Л. І. Федулова, В. Л. Осецький, Ю. М. Бажал, Л. О. Лігоненко, І. В. Козловський; ред.: Л. І. Федулова; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. - Київ, 2013. - 723 с.

6. Шляхи підвищення вартості людського капіталу в перехідній економіці / Ю. М. Бажал, М. В. Михалевич // Економіка і прогнозування. - 2009. - № 4. - С. 5-32.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт ВРУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>

2. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

3. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

4. ЛІГА: Закон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua/>